

ПРИНЦИП ВПЛИВУ КЛЮЧОВОГО ПРОДУКТУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК МІСТОУТВОРЮЮЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Шишкіна О.В.

В умовах економічної кризи, наслідки якої відчуває на собі переважна більшість українських підприємств, набуває актуальності проблема стабілізації відновлення і розвитку. Винайдення і використання раціональних ресурсів розвитку залежить від здатності суб'єктів економіки оцінити свої переваги і недоліки, сформувати ефективну систему нейтралізації ризиків і загроз. Первісними етапами розв'язання цієї проблеми є детальний аналіз зовнішнього оточення і внутрішнього середовища у відповідності з доцільністю виготовлення ключового продукту, який виступає як першоосною, так і результатом розвитку містоутворюючого підприємства (МП). Саме тому дослідження принципів впливу ключового продукту на соціально-економічний розвиток МП стає надзвичайно актуальним.

Виокремленню принципів, які визначають розвиток підприємства на всіх стадіях його життєвого циклу, передують дослідження сутності цього поняття як економічної категорії. В словнику Ожегова принцип це «основне вихідне положення будь-якої теорії, вчення, світосприйняття, теоретичної програми; основна особливість в устроїстві будь-чого» [1]. Аналогічну трактовку можна знайти в енциклопедичному словнику [2]. В словнику Даля під принципом розуміють «наукове або етичне начало, основа, від якої не відступають» [3]. У фундаментальній електронній бібліотеці принцип – це «вихідне положення будь-якої теорії, вчення, науки тощо» [4].

Більш розширене визначення принципу як економічної категорії запропоноване Алаєвим. Він розглядав принцип як вихідне положення будь-якої теорії, вчення, науки, світосприйняття, політичної організації; як основу або дію суб'єкта господарювання [5].

В наведених визначеннях принципу прослідковуються спільні риси: по-перше, загальноприйнятним є те, що принцип – це вихідне положення будь-якої теорії, науки тощо; по-друге, принцип розглядають як правило, основу чого.

Аналіз факторів розвитку МП дозволив виявити суб'єкти впливу на цей процес на макро-, мезо- і макрорівні [6-8]. Ними виявились держава, регіон, населений пункт і безпосередньо підприємство.

Держава, регіон та населений пункт формує МП, яке починає характеризуватись певними кінцевими результатами, серед яких: вид продукту, що виготовляється; ціна; споживачі; постачальники; ринки збуту; отримані прибутки. Розвиток підприємства передбачає появу нових результатів у вигляді певних видів продукції та послуг, методів і технологій реалізації продукції і т.ін. та визначається сукупністю факторів в структурі яких виділяються провідні і супроводжуючі. Провідний фактор є визначальним у створенні певного виду і форми продукту, масштабів виробництва, розміру підприємства, використання трудових і інших ресурсів. Тобто провідний фактор є основою створення ключового продукту.

Оскільки принцип – це певне правило, начало, то доцільно сформулювати поняття «принцип впливу ключового продукту (провідного фактору)» - як основу, правило, базуючись на якому означені суб'єкти взаємодіють і визначають розвиток інших суб'єктів господарювання та територіальних утворень. Принцип ключового продукту виступає першоосновою становлення і розвитку МП, визначає динаміку і вектор трансформування населеного пункту.

Принцип впливу відображає закономірності соціально-економічного розвитку, уособлює необхідність раціонального використання характерних умов і наявних специфічних ресурсів і знаходиться у щільному взаємозв'язку з принципами формування, функціонування і розвитку МП (рисунок 1). Тільки їх комплексне застосування може забезпечити розвиток підприємства як цілісної системи. Результативність розвитку МП визначає соціально-економічні особливості і тенденції розвитку населеного пункту, його містоутворюючий і містообслуговуючий потенціал.

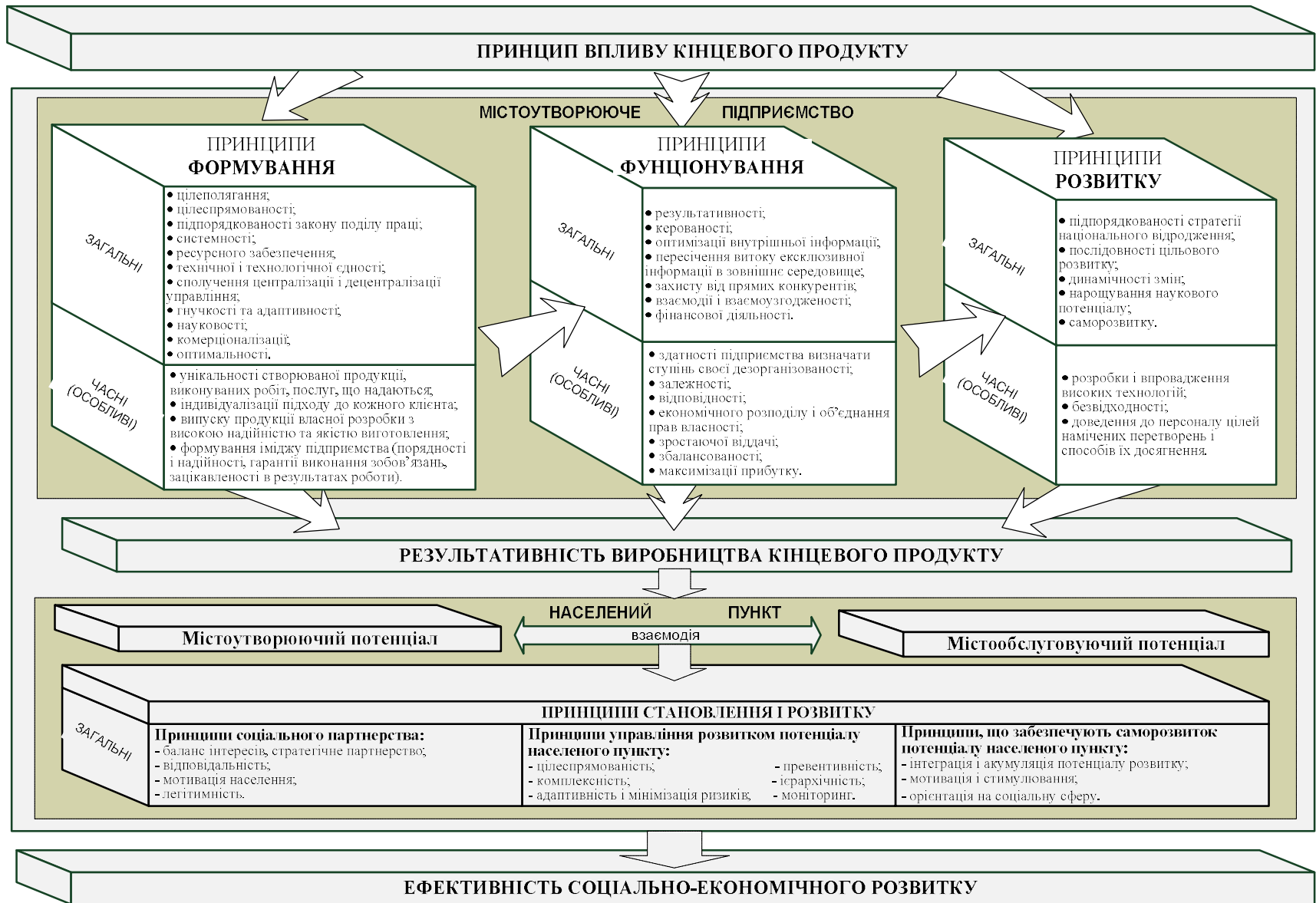

Рисунок 1 – Принцип впливу кінцевого продукту на ефективність соціально-економічного розвитку

Таким чином, ключовий продукт є визначальним (провідним) фактором становлення, функціонування і розвитку МП, визначає його галузеву приналежність, масштаби виробництва, розмір підприємства тощо. Оскільки МП є основним «наповнювачем» місцевого бюджету, результати його діяльності визначають рівень фінансування і розвитку соціальної сфери населеного пункту. З огляду на те, що МП має спільну з населеним пунктом інфраструктуру (житлово-комунальне господарство, заклади охорони здоров'я, культури і т. ін.), від його розвитку залежить життєзабезпечення і розвиток населеного пункту в цілому.

Список літератури

1. Ожегов С. И. Словарь русского языка . Режим доступа: <http://lib.deport.ru/slovar/ojegov/p/printsip.html>
2. Енциклопедичний словник.. Режим доступа: <http://lib.deport.ru/slovar/bes/p/printsip.html>
3. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка. . Режим доступа: <http://lib.deport.ru/slovar/dal/p/printsip.html>
4. Фундаментальная электронная библиотека: Русская литература и фольклор. Режим доступа: <http://feb-web.ru/feb/mas/mas-abc/16/ma342822.htm>
5. Алаев Э.Б. Социально-экономическая география: Понятийно-терминологический словарь. – М.: Мысль, 1983. – 350с.
6. Шишкіна О.В. Принципи формування, функціонування та розвитку містоутворюючих підприємств // Вісник Чернігівського технологічного університету. Збірник. – Чернігів: ЧДТУ, 2007. – № 29 – С.88 – 97.
7. Шишкіна О.В. Організаційно-економічна взаємодія транспорту, містоутворюючого підприємства та монофункціонального міста // Вісник Чернігівського технологічного університету. Збірник. – Чернігів: ЧДТУ, 2008. – № 32. – с. 191 – 199
8. Сич Є.М., Шишкіна О.В. Сутність та складові економічного потенціалу містоутворюючого підприємства // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту: Серія “Економіка і управління”. – Вип.12. – ДЕТУТ, 2008. – С. 205 – 215.